

Világszemle

Franciaország már több mint három hónapja kilépett a háborúból, de a francia összeomlásnak hatása tulajdonképpen csak most mutatkozik meg. A francia uralkodó osztály árulása, az ország átengedése a fasizmusnak — úgy látszik — mind több követőre talál a kisállamok sorában. Mindenütt, ahol a népi elégedettség a birtokban lévők előjogait veszélyezteti, könnyen megtörténhet, hogy inkább idegen imperialista hatalomnak szolgáltatják ki az országot, semhogy saját népük követeléseinek eleget tegyenek.

Ez a tendencia mutatkozott meg már a nemrég lezajlott bécsi tárgyalások idején Románia részéről és ugyanezt az irányt lehet több más kisállam külpolitikájában is felfedezni.

A francia összeomlás előtt még német hivatalos helyeken is, hallottunk olyan hangokat, hogy a háború folyamán megszállott idegen területek Európa újjärendezése alkalmával ismét visszanyerik önállóságukat, hogy csupán a helytelen és erőszakos módon megkötött versaillesi békeszerződések megszüntetéséről van szó — és közben a megszállott Lengyelországot, Elzász-Lotharingiát, Luxemburgot véglegesen, mint német tartományokat csatolták a Német Birodalomhoz, több, mint valószínű, hogy ugyanezen sorsra kerülnek a többi megszállás alatt álló országok és országrészek is: Belgium, Hollandia, Dánia, Norvégia, bizonyítékaul annak, hogy nem egy elhibázott és rossz Európa-rende-zés megsemmisítése, hanem tisztán imperialista célok vezetik a háborúzókat, úgy egyik, mint másik oldalon. Még nyilvánvalóbbá válik ez, ha hozzávesszük a fentiekhez az olaszok terjeszkedését az afrikai gyarmatokon, Brit-Szomáli elfoglalását, Egyiptom megtámadását, Japán távolkeleti hódításait, Indokína megszállását, Holland-India fenyegetését. Ugyanezt bizonyítja Angliának legutóbbi támadása Dakar ellen, amivel nyilvánvalóan bebizonyította, hogy szándékában van a francia birtokokat megkaparintani.

De nem csak a ma már háborúzó államokra lehet mondani, hogy imperialisták. Ugyanez vonatkozik Északamerikára is, annak ellenére, hogy ott még nem fegyveres erőszakkal, hanem egyelőre csak diplomáciával dolgoznak. Mi lenne más a nyugati félteke szigetvilágának „kikölcsönzése”, a hadihajóbázisok „bérbevétele” stb. És most, amikor a német—olasz—japán hármasság egyezmény létrejött, ami véglegesen bebizonyította a szerződő államok terjeszkedési, imperialista szándékait, Amerika még idegesebben készülődik a háborúra. Megfeszített energiával fegyverkezik, mind újabb és újabb hadihiteleket szavaztat meg a kongresszussal és egyre fenyegetőbben lép fel a Csendes-óceánon terjeszkedő japán imperializmussal szemben, mivel ez veszélyezteti leginkább hatalmát a világtengereken.

Mindezt összevéve tehát a mai háború egyetlen küzdőfele sem vonhatja ki magát az imperializmus vádjá alól. Ennek az imperializmusnak szenvedő szereplői a kisállamok, melyek akarva, nem-

akarva belesodródta a mai háborúba és elvesztették függetlenségüket, szabadságukat.

Augusztus folyamán jelentette a Havas-ügynökség, hogy az Általános Szakszervezeti Szövetség (CGT) egyik toulousei gyűlésén azt a határozatot hozta, hogy „szakít az osztályharc ideológiájával”. Ez a gyűlés jelentős dátuma a francia szakszervezeti és reformista mozgalomnak. Azt osztálytudatos munkásságnak sikerült hosszú harcok után 1936-ban a szakszervezeti egység létrehozása. Az egységes szakszervezetekbe tömegesen iratkozott be a francia munkásság úgy, hogy rövidesen 5 millió tagot számlált a Szövetség és jelentős tényezőjévé vált ezáltal a közéletnek. Nehéz, hosszú harcok, tömeggyűlések, sztrájkok, tüntetések, üzemmegszállások árán sikerült is akkoriban a francia munkásságnak kiharcolnia a negyvenórás munkahetet, a fizetéses szabadságot és más munkásjogokat. A tőke kénytelen volt ideiglenesen visszavonulni.

Persze csak rövid időre. Megindult a tőke menekülése az országból és ezzel egyidőben a frank értékének tudatos lemorzsolása és az áremelés, hogy így egyensúlyozzák a kiharcolt, bér-emelést. És Jouhaux, Belin és a többiek — kezükre jártak a „kétszázaknak” és ezáltal ők maguk járultak hozzá a szakszervezeti egység széttömbötéséhez. Azután következett a sajtókampány. A bankok és a külföldi reakció nem kímélték a pénzt és a titkos alapok megtalálták az utat a Belinekhez, akik sárga sajtójukban nem a munkásgyermekek tejéért, de a „baloldali kilengések” ellen küzdöttek. Persze, akkor még nem merészkedtek napfényre. Akkor még nem léptek fel az osztályharc ellen. Ellenkezőleg. Az osztályharcért léptek síkra, — csak épen az osztályharcos elemeket zárják ki a mozgalmakból. Nem az osztályharc ellen prédikáltak még, csak épen az osztályharc hatalmas országa ellen. A kétszáz család érdekében meg akarták „tisztítani” a szakszervezeteket legbátrabb, legtudatosabb tagjaitól és elszigetelni akarták a tagokat a keleti befolyástól. Tervük nyílt volt: a szakszervezeteket a munkások várából azok egérfogójává tenni.

Azután jött a háború. A háború a nyersanyagok, profitok és piacok új felosztásáért. És a Blumok, Jouhauxok és Belinek most is helyükön voltak. Felbontották az egységfontot, kizárták az öntudatos tagokat a szervezetekből, míg sikerült is nekik az 5 millió tagot számláló szervezetet 1 millió tagot számláló szervezetté rontani. Azután megkötötték az iparbárokkal a „várbéke”-szerződést, amelyben hiánkőfelhatalmazást adtak az iparbároknak a szociális kérdés tetszés szerinti megoldására. „A demokrácia háborújában” — jelentették ki a reformista vezetők — nincs helye az osztályharcnak. Az osztályharcot „el kell napolni”.

Most, hogy a tőke a háborúban vereséget szenvedett, a reformista vezérek a szakszervezeti szövetséget korporációs szervvé alakítják a tekintélyuralmi reakció szolgálatában.

Belgiumból körülbelül egyidőben szintén azt jelentik, hogy de Man a „szociáldemokrácia „hívását“ befejezettnak jelentette ki és felhívást intézett a munkássághoz az egységpárt megalakítására. A bankárok, iparbárok, a rexisták és minden más reakció-sok, mint pl. a flamand nacionalisták egy pártba kell hogy lépjenek a munkássággal. A 8 millió lakosú országban a 600 ezer tagot számláló munkáspárt 64 képviselőjével és erős szakszervezeteivel jelentős tényező volt. De a vezetők előtt nem a munkásérdekek lebegtek. A Spaak-ok és a Manok az angol-francia imperializmus szolgálatában állottak. Most pedig felhívják a munkásságot, hogy kapituláljon urai előtt, maga robbantsa fel szervezeteit és boruljon a reakció karjaiba.

Dániából és más országokból is hasonló hírek jönnek. A reformizmus felbomlóban van. A tőke haldoklása egyúttal a reformizmus haldoklását is jelenti. Akadt olyan ember, aki ezt már 1927-ben látta és megjósolta. Ha cég csődbe jut, a fiókület sem virulhat. De ez a csőd csak a vezetőkre vonatkozhat. A tőmegek meg fogják találni helyüket az új keretek között.

A munkáspártok megkezdték harcukat Luiz Carlos Prestes braziliai munkásvezér kiszabadításáért, aki már négy éve él a börtönben, de szellemi frisseséget és munkakedvét teljesen megőrizte. Most valószínűleg az USA befolyására, mert Prestes harcolt az USA gazdasági térhódítása ellen Latin Amerikában és mert börtönben is szimbóluma és zászlaja a brazil munkásságnak, új és olyan bűnügyi pört indítottak ellene, amelynek büntetése halál is lehet annak dacára, hogy Prestes ezt a bűnt nem követte el.

A világot legjobban érdeklő események kétségkívül Berlin és Rómában játszódtak le mosanában. Ribbentrop római megbeszélései és Cianó gróf berlini tárgyalásai, valamint Sunner, spanyol belügyminiszter németországi látogatása minden bizonnyal a háború és a világpolitikai helyzet újabb eseményeinek előhírnöke.

Néhány nappal ezelőtt megkötött német-olasz—japán három-egyezmény tulajdonképen még nem jelentkezett a gyakorlatban, mint hatóerő. De előre is meg lehet állapítani, hogy itt a szerződő államok imperialista érdekeinek összhangbahozásáról van szó. Erre nagy szükségük van, különösképen ma, amikor a gyarmati kérdés a világpolitika előterébe került és amikor úgy a diplomáciai, mint katonai tevékenység ezen a téren csúcsosodik ki.

Az európai hadszíntér ugyanis ismét befagyott, mint a németek nyugati offenzívája előtt. Most azonban ez a mozdulatlan-ság hosszabb ideig eltarthat. Mindkét fél erősen készül a végleges leszámolásra, amely megint csak szűrés nélküli, mozgásháború folyamán lehetséges, a Csatorna, mely Angliát az európai kontinenstől elzárja, mindezideig olyan akadályt jelentett a németeknek, amit nem voltak képesek a rendelkezésükre álló eszközökkel legyűrni.

Ezzel szemben sokkal nagyobb az aktivitás a gyarmatokon. Indokínában, Afrikában, Közelkeleten.

Spanyolország csatlakozását a tengelyhez a napokra várják. Ez azt jelentené, hogy Anglia gibraltári pozíciói kerültek veszélybe. Ha Anglia elveszti Gibraltárt, egyetlen útja Indiába az afrikai partok mentén vezet. Éppen ezért nagy szüksége lenne Szenegália legnagyobb kikötőjére, Dakarra, amit a francia hatóságok azonban nem adnak ki kezükből. Ez talán részben megmagyarázza a nemrégii támadást Dakar ellen és Anglia erőlködését, hogy a francia gyarmatokat elszakítsa az anyaországtól.

Gibraltár és Suez. Ezért a két nagy tétért folyik most az elkeseredett küzdelem. Ha a Brit Világbirodalom ezeket a pontokat elveszti, menthetetlenül elvesztek a gyarmatok és koronabirtokok. Indiáról még kevesebbet írnak a lapok. Ennek a világ legnagyobb gyarmatának világpolitikai jelentőségéről keveset hallani. Pedig ez áll minden gyarmati háború, minden gyarmati összecsapás mögött. Ezt közelítik meg lassacskán az új imperialista hatalmak egyrészt keletről, másrészt nyugatról. Csak száz-kilóméterenként haladnak előre és ezer kilométerek válsztják el őket tőle, de kitartóan és állandóan közlednek feléje. Gibraltár és Suez, akármilyen messze vannak is Indiától, óriási lépéssel viszik közelebb a hódítókat céljukhoz.

Az Indiába vezető úton fekszik azután még sok más, ami miatt szintén érdemes a háborút minden viszontagság és szenvedés ellenére folytatni. Közelkelet petróleumja az a csábító hatalom, ami az imperialista képzeletet a legjobban izgatja. Mindez pedig kizsákmányolható területeket jelent. Olyan területeket, melyeken szintén emberek élnek, de ahol az elnyomás embertelen és az életviszonyok állathoz méltóak.

Terjeszd a HID-át

Szabotica, 1940. szeptember 30.

Szántó Árpád